

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

ПСИХОЛОГІЯ ЖИТТЄВОГО ПРОСТОРУ
ОСОБИСТОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ
КРИЗИ, ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ЦИФРОВОЇ
ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬНОГО ЖИТТЯ

14-15 вересня 2023 року

Одеса – 2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет лінгвістики та перекладу
Кафедра педагогіки та психології

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

ПСИХОЛОГІЯ ЖИТТЄВОГО ПРОСТОРУ ОСОБИСТОСТІ В
СУЧАСНИХ УМОВАХ КРИЗИ, ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ЦИФРОВОЇ
ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬНОГО ЖИТТЯ

14-15 вересня 2023 року

Одеса – 2023

Бедан К. В.

*здобувач другого освітнього
магістерського рівня зі спеціальності Психологія
Міжнародного гуманітарного університету*

ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА СХИЛЬНОСТІ ДО ДЕСТРУКТИВНОГО СПІЛКУВАННЯ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ

Інтернет-сайти соціальних мереж (далі - SNS), такі як Facebook, Instagram, Twitter та ін. стають все більш популярними у представників різного віку та статі. Лідер ринку Facebook був першою соціальною мережею, яка перевищила один мільярд зареєстрованих облікових записів і наразі має понад 2,9 мільярда активних користувачів щомісяця. Meta Platforms володіє чотирма найбільшими платформами соціальних мереж, кожна з яких має понад один мільярд активних користувачів щомісяця: Facebook (основна платформа), WhatsApp, Facebook Messenger та Instagram. В останньому кварталі 2022 року Facebook повідомила про понад 3,7 мільярда користувачів основного продукту. Провідні соціальні мережі, як правило, доступні кількома мовами та дозволяють користувачам спілкуватися з друзями чи навіть незнайомими людьми через географічні, політичні чи економічні кордони. За оцінками, у 2022 році кількість користувачів соціальних мереж досягне 3,96 мільярда користувачів, і очікується, що ці цифри будуть зростати, оскільки використання мобільних пристроїв і мобільних соціальних мереж дедалі більше набирають популярності на раніше недостатньо охоплених ринках [5]. Станом на 2022 рік середнє щоденне використання соціальних мереж Інтернет-користувачами в усьому світі становило 151 хвилину на день, порівняно зі 147 хвилинами в попередньому році.

Наразі рівень проникнення глобальних соціальних мереж становить майже 54 відсотки. Західна Європа мала 79-відсотковий рівень проникнення соціальних мереж, очолюючи світовий рейтинг використання соціальних мереж за регіонами. Східна та Середня Африка замикають рейтинг із 10 та 8% використання відповідно. Люди звертаються до соціальних медіа з різних

причин. Користувачі люблять знаходити смішний або розважальний вміст і насолоджуватися обміном фотографіями та відео з друзями, але в основному використовують соціальні мережі, щоб залишатися на зв'язку з друзями, щоб отримувати інформацію стосовно поточних подій [5].

Використання SNS може бути корисним, оскільки дозволяє спілкуватися з іншими людьми у всьому світі зручним способом. Дослідники повідомили про докази широкого спектру переваг для молодих людей, пов'язаних із використанням SNS, таких як медіаграмотність, креативність, позитивні результати в освіті, громадянська участь і благополуччя [3]. Є також емпіричні дослідження, які показують, що підтримка та соціальні зв'язки, доступні через соціальні мережі онлайн, можуть зменшити симптоми депресії.

Однак інтенсивна участь у соціальних мережах підвищує ризик розвитку проблемного використання SNS або залежності від соціальних мереж (далі - *social networking addiction, SNA*). Існує багато доказів того, що залежність від соціальних мереж може призвести до різноманітних негативних психосоціальних і фізичних наслідків [1; 2]. Зарубіжні дослідники також виявили, що підлітки особливо сприйнятливі до SNA через їхні унікальні особливості розвитку [4]. Тому розуміння того, як розвивається СНС у підлітків, і пов'язаних із цим факторів є надзвичайно важливим для ефективного вирішення цієї проблеми.

Залежність від соціальних мереж визначається як «надмірне занепокоєння про SNS, кероване сильною мотивацією входити в систему або використовувати SNS, а також приділяти стільки часу та зусиль SNS, що це погіршує іншу соціальну діяльність, навчання/роботу, міжособистісні стосунки та/або психологічне здоров'я та благополуччя». Д. Кусс і М. Гріффітс [4] описали SNA як неконтрольовану поведінку в соціальних мережах онлайн з шістьма основними характеристиками поведінкової залежності: «виразність», «зміна настрою», «толерантність», «відмова», «рецидив» і «проблеми виникають як наслідок компульсивного використання SNS». Хоча DSM-5 не включає SNA як офіційний діагноз, зростає кількість доказів того, що SNA пов'язана з багатьма

негативними наслідками, включаючи академічну дисфункцію, безсоння, погіршення міжособистісних стосунків, низька самооцінка та задоволеність життям, а також проблеми з психічним здоров'ям, такі як тривога та депресія.

Нами проведено дослідження спрямоване на визначення схильності до деструктивного спілкування у підлітків у соціальних мережах. Вибірку досліджуваних склали 40 осіб, підлітки віком від 14 до 18 років різної статі. Діагностика проводилась в режимі онлайн на платформі Onlinetestpad із застосуванням методики визначення схильності до деструктивного спілкування у підлітків. Було виділено групи з високим ($n=12$) і низьким ($n=7$) рівнем схильності до деструктивного спілкування у підлітків. На рис. 1 надано результати діагностики схильності до деструктивного спілкування у підлітків у соціальних мережах.

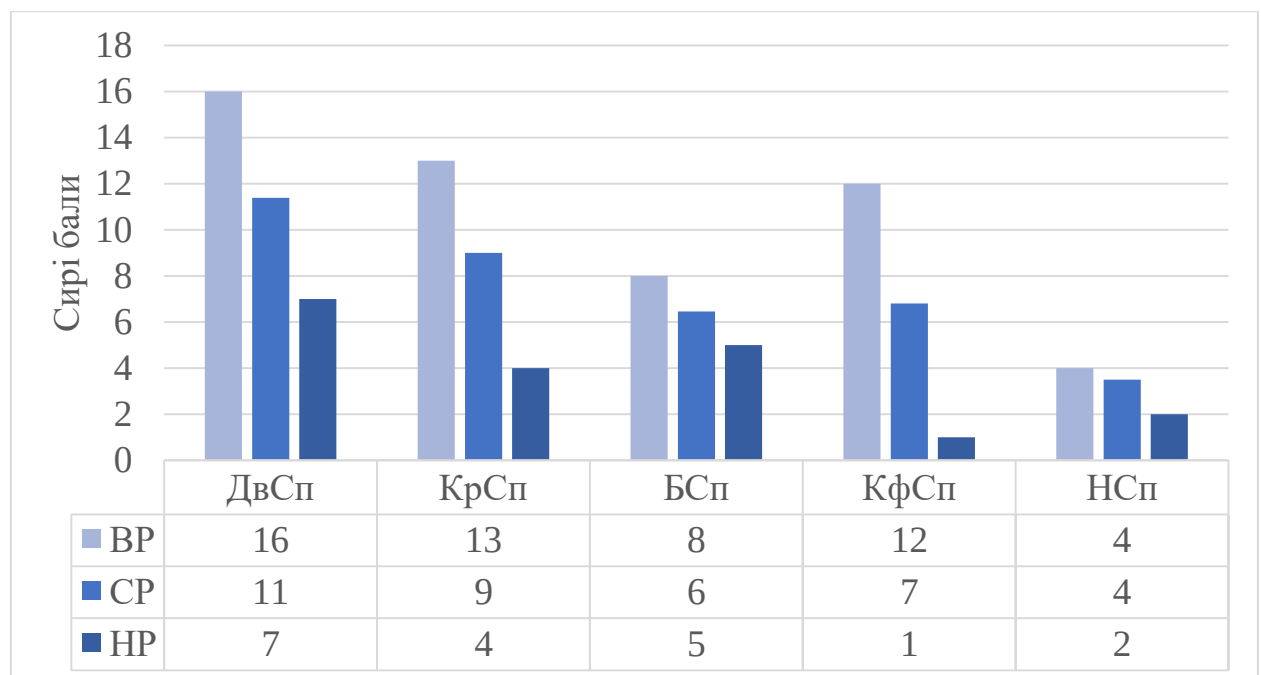

Рис. 1. Результати діагностики схильності до деструктивного спілкування у підлітків у соціальних мережах

Примітки. Умовні скорочення шкал: ДвС – девіантне спілкування, КрСп – корисне спілкування, БСп – бар'єрне спілкування, КфСп – конфліктогенне спілкування, НСп – нарцисичне спілкування

Отже, як видно з рис.1 в групі осіб з **високим рівнем** схильності до деструктивного спілкування у підлітків у соціальних мережах домінуючим є

девіантне спілкування, що вказує на прояв агресивності авторитарності, егоїзму і криміногенності. Такі особи у спілкуванні демонструють владолюбство, прагнення отримати контроль над іншими людьми, нездатність визнати свою неправоту, демонстративність, грубість. Сприймають оточуючих як засоби для досягнення власних цілей, можуть виявляти мстивість, ворожість, у мовленні часто використовує докори та погрози, нецензурну лексику, корисливі форми деструктивного спілкування такі як брехня, обман. Їм притаманна заздрість, у процесі взаємодії з людьми відчують ворожі почуття до успіхів, популярності інших.

Для осіб з *низьким рівнем* характерне прагнення відповідати нормам поведінки у спілкуванні. Вони демонструють прямолінійність, простуватість у спілкуванні з людьми, неприйняття брехні, нездатність відстоювати та захищати свої інтереси в момент образи, зневаги з боку оточуючих.

Таким чином, проведене дослідження показало, використання SNS пропонує підліткам нові та зручні можливості для дослідження інших. Діти, яким незручно спілкуватися з однолітками віч-на-віч, швидше за все, залучатимуться до надмірного онлайн перебування у соціальних мережах, щоб задовольнити свої соціальні потреби, оскільки Інтернет є безпечнішим і звичним місцем для взаємодії. Також зрозуміло, що підлітки мають відносно низький рівень самоконтролю над своєю поведінкою, схильність розширювати межі дозволеного аж до антисуспільної поведінки, ворожість, агресивну поведінку, нездатність визнати свою неправоту, егоїстичність, нав'язливість та прийняття кримінальних цінностей.

Враховуючи ці характеристики та надзвичайну популярність SNS серед молоді, дослідники попереджають, що SNA у молоді стала актуальною проблемою для охорони здоров'я.

Список використаної літератури

1. Бедан В., Кокірце А. Аналіз взаємовпливу SNS-залежності та самотності у підлітків. The V International Scientific and Practical Conference «Trends of modern science and practice», February 8-11, 2022, Ankara, Turkey. p. 532-537

2. Бедан В.Б., Корниенко Т.О., Карагяур Д.В. Особливості схильності особистості до деструктивного спілкування в інтернет-просторі. Modern problems in science. Proceedings of the X International Scientific and Practical Conference. Vancouver, Canada. 2022. P.261-265

3. Collin P, Richardson I, Third A. (2011) *The Benefits of Social Networking Services*. Cooperative Research Centre for Young People, Technology and Wellbeing. https://www.uws.edu.au/_data/assets/pdf_file/0003/476337/The-Benefits-of-Social-Networking-Services.pdf

4. Kuss D.J, Griffiths M.D. Social networking sites and addiction: ten lessons learned. Int J Environ Res Public Health. (2017) 14:311. doi: 10.3390/ijerph14030311

5. Statistical Facts on Social Networks. Медіавикористання в інтернет-хвилині URL: <https://www.statista.com/statistics/report-content/statistic/433871>